

Johan Assarsson

Ungdomars levda erfarenhet av existentiell ensamhet i institutionsvård

This article explores how young people placed in residential care experience existential loneliness, and how this form of loneliness takes shape in the interplay between the institutional environment and the interpersonal relationships that unfold within it. The study draws on an existential-phenomenological perspective, in which loneliness is understood as an inescapable aspect of the human condition, particularly evident in times of crisis and in contexts lacking relational reciprocity. Empirically, the study is based on participant observations and individual interviews with a total of 16 youths aged 14–20, placed in five different residential care facilities in southern Sweden. The findings indicate that the youths' lived experiences of loneliness were often characterized by a sense of not being understood, being forced into predetermined structures or being reduced to a client. At the same time, moments of togetherness and everyday conversation emerged as important. By acknowledging youths' experiences of existential loneliness as a fundamental condition of life, staff may avoid interpreting it solely as a treatable symptom. Instead, professionals are encouraged to engage with the young people beyond formal roles and standardized interventions. Such an approach can potentially enable young people's experiences of existential loneliness to be recognized rather than dismissed.

Keywords: existential loneliness, residential care, existential social work, youth lived experience, institutional relationships

Johan Assarsson är socialsekreterare i Lunds kommun samt doktorand vid Linnéuniversitetet i Växjö. Artikeln är skriven under tidigare doktorandstudier vid Forskarskolan för yrkesverksamma i socialtjänsten (FYS), Socialhögskolan, Lunds universitet.

Kontakt: johan.assarsson@lund.se

Inledning

Ofrivillig ensamhet uppmärksammas idag som en viktig folkhälsofråga då den är förknippad med ökad risk för fysisk och psykisk ohälsa (Brülde & Fors 2015; Folkhälsomyndigheten 2025). Ungdomsåren utgör en övergångsperiod i livet då ensamhet kan bli en särskilt påtaglig erfarenhet, inte minst bland unga som lever med instabila familjerelationer eller genomgår omfattande livsförändringar (Korzhiba et al. 2022). I forskning skiljer man ofta mellan social, emotionell och existentiell ensamhet (Mansfield et al. 2021). Social ensamhet syftar till avsaknaden av ett tillräckligt socialt nätverk, emotionell ensamhet handlar om brist på nära och förtroendefulla relationer, medan existentiell ensamhet pekar på en djupare känsla av att vara fundamentalt separerad från världen och andra människor (Bolmsjö et al. 2019).

Under perioder av livsomvälvande förändringar blir existentiell ensamhet ofta drabbande då invanda levnadsmönster och tidigare självbilder utmanas och individen ställs inför grundläggande existentiella frågor om mening, identitet och tillhörighet (Garnow 2024; Jacobsen 2008). I tonåren innebär detta en viktig men sårbar del av identitetsutvecklingen, där känslor av vilsenhet och ansvar för det egna livet kan förstärkas (Fitzgerald 2005; Zondervan & Olthuis 2015). Ungdomars erfarenheter av existentiell ensamhet kan vara smärtsamma och förknippas med sorg, hopplöshet och meningslöshet (Garnow et al. 2022; Lundvall 2020), men kan också fungera som en drivkraft för personlig utveckling och reflektion kring avgörande livsval (Spinelli 2014; Yalom 1980).

För de ungdomar som omhändertas av socialtjänsten och placeras i institutionsvård aktualiseras frågan om existentiell ensamhet på ett särskilt sätt då deras livssituation präglas av förändring och identitetsfrågor (jfr Ponnert 2024). Fokus kommer i denna artikel att riktas mot de ungdomar som är placerade i institutionsformen Hem för Vård eller Boende (HVB). Vardagen på HVB är ofta högt strukturerad genom regler, rutiner och behandlingsmål (Henriksen & Øye 2023). Unga som är placerade har också ofta sämre sociala och emotionella resurser jämfört med andra jämnåriga, delvis till följd av socioekonomiskt utanförskap och tidigare erfarenheter av otrygga familjeförhållanden (Sallnäs et al. 2012; Tordön 2020). Parallellt med denna utsatthet har de som grupp också färre trygga relationer än jämnåriga (Singstad et al. 2020). Att leva i en kollektiv institutionsmiljö innebär en separation från tidigare sammanhang och en tillvaro präglad av gemensamma regler och begränsad autonomi (Becevic 2015; Hill 2005; McPherson et al. 2021). Institutionsvårdens strukturer, med en inbyggd spänning mellan gemenskap och kontroll, kan därmed skapa en paradoxal situation där

ungdomar både delar sin vardag med andra och samtidigt riskerar att uppleva en djup känsla av ensamhet (Cameron-Mathiassen et al. 2022).

Tidigare forskning om existentiell ensamhet har framför allt involverat äldre och svårt sjuka (Bolmsjö et al. 2019; Eccles & Qualter 2021), och få studier har riktat sig mot unga personers erfarenheter av existentiell ensamhet. Svenska studier har samtidigt funnit att vårdpersonal tenderar att i högre grad rikta sig mot social och emotionell ensamhet snarare än mot existentiella dimensioner (Sand 2008). Denna artikel syftar till att förstå placerade ungdomars levda erfarenhet av existentiell ensamhet. Detta görs genom att tolka deras beskrivningar av sig själva och sin tillvaro i relation till den institutionella kontext de befinner sig i.

Teoretiskt ramverk: en existentiell förståelse av ensamhet och mellanmännsliga relationer

I denna artikel förstås existentiell ensamhet som en drabbande medvetenhet om att vara fundamentalt skild från andra människor och världen i stort (Bolmsjö et al. 2019; Mansfield et al. 2021). Denna form av ensamhet innebär en insikt om att ingen annan fullt ut kan dela eller förstå ens innersta erfarenheter (Jacobsen 2008; Yalom 1980). Existentiell ensamhet kan förstås som en paradoxal erfarenhet, där människan å ena sidan aldrig är helt ensam eftersom vi ständigt tolkar oss själva och världen genom våra relationer till andra, samtidigt som vi alltid förblir delvis isolerade genom att vår subjektiva förståelse av våra erfarenheter aldrig fullt ut kan delas (Spinelli 2014). Inom existentiell terapi betonas ofta att det är just insikten om vår ofrånkomliga existentiella ensamhet som möjliggör ett verkligt engagemang i förtroendefulla relationer, genom att vi blir medvetna om vad relationer inte kan erbjuda och därmed undviker ett destruktivt beroende av andra (van Deurzen 2003). Denna förståelse vilar på den existentiella filosofins syn på identitet som något som människan hela tiden, medvetet och omedvetet, omformar genom olika val och tolkningar i relation till sin omgivning (Sartre 1966).

En central teoretisk utgångspunkt i artikeln är Martin Bubers (1994) tankar om mellanmännsliga relationer. Buber beskriver hur genuina möten mellan människor, där den andre betraktas som ett subjekt snarare än ett objekt, kan erbjuda en tillfällig lindring från upplevelsen av existentiell ensamhet. Denna typ av relation präglas av ömsesidighet och öppenhet inför att två människor möts på lika villkor där en hög grad av osäkerhet och anpassning krävs av båda parter. I ett sådant "jag-du"-möte blir den andre inte ett medel för egna syften utan en helhet i sig själv, vilket skapar en upple-

velse av samhörighet (Buber 1994). Omvänt riskerar ensamheten att förstärkas i relationer där den andre behandlas som ett objekt, vilket är en risk i professionella och institutionella sammanhang där relationerna präglas av strukturella ojämlikheter och förutbestämda roller istället för anpassning (Hill 2005). Existentiell ensamhet skiljer sig därmed från social och emotionell ensamhet genom att den inte kan mildras enbart genom fler relationer eller socialt stöd (Eccles & Qualter 2021). Snarare är det en gemensam reflektion kring och acceptans av existentiell ensamhet som ett grundläggande livsvillkor som ofta förespråkas (Yalom 1980). I relation till socialt arbete har Blom (2002) pekat på vikten av att klienters subjektiva livsberättelser erkänns, och att insikten om att ingen fullt ut kan förstå en annan människas livsmening kan stärka individens känsla av ansvar och handlingsförmåga.

I existentiell teori betonas också att relationer präglas av en inneboende osäkerhet, och genom att erkänna det omöjliga i att helt fånga en annan människas väsen uppstår en möjlighet till äkta närvaro (Sartre 1966; van Deurzen 2003). Genom att kombinera en förståelse av existentiell ensamhet som ett grundläggande livsvillkor med Bubers teori om mellanmänniskliga relationer, skapas en teoretisk ram för att analysera ungdomarnas levda erfarenhet av existentiell ensamhet i den institutionsmiljö de befinner sig.

Metod

Denna artikel ingår som en del i en större studie som fokuserar på placerade ungdomars erfarenheter av olika existentiella utmaningar. För att möjliggöra en fördjupad förståelse av hur existentiella utmaningar erfars i en institutionell kontext användes en existentiell-fenomenologisk metodologisk ansats (Churchill 2022). Existentiell-fenomenologi fokuserar på att undersöka människors levda erfarenheter och tolka hur existentiella grundvillkor som frihet, ansvar, mening och existentiell ensamhet relaterar till människans sätt att erfara världen (Fernandez 2024). För att möjliggöra detta har empiri samlats in genom deltagande observationer och individuella intervjuer med ambitionen att fånga ungdomarnas levda erfarenhet av sin tillvaro och existentiella utmaningar.

Urval och kontext

Totalt inkluderades 16 ungdomar i åldern 14–20 år i studien som samtliga var placerade på fem olika Hem för vård eller boende (HVB) i södra Sverige. Datainsamlingen genomfördes under våren 2023 på HVB som valdes ut genom ett strategiskt urval baserat på att de hade en bred målgrupp och tog emot ungdomar med psykosocial problematik utan specialiserad behandlingsmetodik, vilket överensstämmer med hur

majoriteten av HVB i Sverige är utformade (SOU 2023:66). På två HVB tillbringade forskaren cirka 60 timmar i allmänna utrymmen och genomförde deltagande observationer. Fem av totalt 10 ungdomar som inkluderades i observationerna samtyckte också till individuella intervjuer. Sex enskilda intervjuer genomfördes med ungdomar från de tre andra HVB som ingick i studien vilket gör att studien totalt omfattar elva intervjuer.

Deltagande observationer och intervjuer

Under de deltagande observationerna deltog forskaren i ungdomarnas vardag i gemensamma utrymmen på två HVB med syftet att bygga förtroende och få en fördjupad förståelse för ungdomarnas levda erfarenhet i institutionstillvaron. Genom observationer kunde forskaren fånga kontextuella faktorer och spontana uttryck och handlingar i ett oreflekterat vardagstillstånd, vilket är svårt att göra endast genom intervjuer (Dahlberg et al. 2007). Eftersom observationerna endast genomfördes i gemensamma utrymmen, och många betydelsefulla samtal mellan ungdomar och personal skedde i enskilda möten, har försiktighet iakttagits i att dra långtgående tolkningar från mer flyktiga vardagsinteraktioner. Samtidigt gav observationerna en fördjupad förståelse för den kollektiva vardagsstrukturen och de krav på anpassning som formar ungdomarnas tillvaro. Observationerna dokumenterades genom fältanteckningar. Observationerna användes också i utformningen av intervjuerna och i tolkningsprocessen av intervjumaterialet, vilket utgör det primära empiriska underlaget för analysen. Intervjuerna hade en öppen samtalsliknande karaktär och fokuserade på ungdomarnas upplevelser av sin tillvaro, sig själva och sin framtid (Churchill 2022). Öppna frågor användes för att inleda konversationer där forskaren bad ungdomarna beskriva sin erfarenhet av att leva på ett HVB och hur de såg på sin framtid. Intervjuerna gjordes antingen under bilfärder på väg till ett utflyktsmål som ungdomarna valde, eller i enskildhet i ett avskilt utrymme på ungdomens HVB. De spelades in och transkriberades i sin helhet.

Analysprocessen och svårigheten att särskilja olika dimensioner av ensamhet

Flera utsagor och observationer som berörde erfarenheter av ensamhet identifierades när materialet lästes igenom i sin helhet. Dessa analyserades sedan utifrån artikelns teoretiska ramverk. Ungdomarnas beskrivningar av att bli objektifierade i möten och texter, att omgivningen definierade dem utifrån tidigare händelser och att deras inre erfarenheter var otillgängliga för omgivningen tolkades som uttryck för en

fundamental avskildhet eller att bli reducerade till objekt i linje med artikelns definition av existentiell ensamhet. När ungdomarna beskrev en brist på närhet och förtroendefulla relationer eller inte kände sig förstådda tolkades det främst som emotionell ensamhet. Dock var erfarenheter av olika dimensioner av ensamhet många gånger sammanflätade och artikeln gör inget anspråk på att föra fram en tydlig distinktion. Svårigheter i att särskilja just existentiell och emotionell ensamhet har även beskrivits i tidigare forskning (Bolmsjö et al. 2019; Gil Álvarez et al. 2023). Olika teman med erfarenhetsnära beskrivningar av existentiell ensamhet sammanställdes sedan med fokus på att föra fram ungdomarnas levda erfarenhet genom deras egna ord. Analysarbetet präglades av en rörelse mellan helhet och delar, med en strävan att hålla analysen öppen för fenomenets komplexitet (Churchill 2022).

Metoddiskussion

Den existentiell-fenomenologiska ansatsen innebär att resultatet är tolkande där begreppet existentiell ensamhet fungerat som ett analytiskt redskap. Slutsatserna gör därför inte anspråk på en övergripande förståelse av ensamhet bland placerade ungdomar utan på att visa hur vissa återkommande erfarenhetsmönster kan förstås som existentiell ensamhet i den institutionella kontexten. Kombinationen av deltagande observationer och individuella intervjuer gjorde det möjligt att tolka ungdomarnas beskrivningar i relation till institutionella praktiker och interaktionsmönster i vardagliga situationer. Detta ligger i linje med en fenomenologisk förståelse där erfarenheter betraktas som något som tar form genom ett subjektivt meningsskapande i ett specifikt sammanhang. Resultaten bör därför förstås som kontextbundna samtidigt som studien tar sin utgångspunkt i existentiella grundvillkor som kan antas vara allmänmänskliga. De mönster som identifierats kan därmed bidra med fördjupad förståelse för hur existentiell ensamhet kan ta sig uttryck i liknande institutionella sammanhang.

Etik

Studien har godkänts av Etikprövningsnämnden (Dnr 2022-05520-01). Alla deltagare informerades om studiens syfte, sina rättigheter och möjligheten att när som helst avbryta sitt deltagande. Skriftliga samtycken inhämtades från samtliga ungdomar, samt från vårdnadshavare i de fall deltagarna var under femton år. Under observationerna tillämpades en avvaktande hållning för att minimera risken för känslomässig påfrestande och säkerställa att ungdomarnas deltagande var frivilligt. Att samtala med placerade ungdomar om existentiella frågor kan väcka känslor eller tankar som kräver eftertanke och fortsatt stöd, vilket beaktades i studiens utformning. Samtidigt argu-

menterar Zondervan and Olthuis (2015) för att ett lyhört och respektfullt utforskande av existentiella teman kan vara ett sätt att ta ansvar för ungdomars behov av menings-skapande i en ofta osäker och utsatt livssituation. I studien innebar detta att forskaren strävade efter att möta ungdomarna med öppenhet utan att styra samtalen mot förutbestämda problemformuleringar vilket skapade utrymme för deltagarna att själva formulera och reflektera över sina erfarenheter. Ett sådant förhållningssätt kan, utöver att minimera risken för etiska övertramp, även innebära ett värde för deltagarna genom att deras erfarenheter ges utrymme och tas på allvar.

Resultat

Resultatet belyser ungdomarnas levda erfarenheter av existentiell ensamhet i institutionsvården. Särskild vikt har lagts vid att försöka synliggöra hur existentiell ensamhet framträder i ungdomarnas beskrivningar, samtidigt som olika erfarenheter av ensamhet i praktiken ofta överlappar och påverkar varandra. Relationer mellan placerade ungdomar har en stor påverkan på hur de upplever sin tillvaro (Cameron-Mathiassen et al. 2022), men i materialet tolkades ungdomarnas möten med personal och institutionella praktiker vara det som främst bidrog till existentiell ensamhet. Många beskrev att de upprätthöll nära relationer till vänner utanför institutionen och relationerna inom institutionen gavs en mer begränsad roll i deras beskrivningar. Relationer till andra ungdomar på institutionen beskrevs främst som en utmaning då de präglades av en ständig balans mellan närhet och distans. Detta hängde samman med relationernas tillfälliga karaktär vilket i vissa fall kunde relateras till emotionell och social ensamhet. Resultatet redovisas genom följande teman: *Andra förstår inte mig och min livshistoria*, *Längtan efter omsorg möter professionellt bemötande och myndighetsspråk*, *Besvikelsen över att smärtsamma erfarenheter finns kvar*, *Att tvingas anpassa sin identitet och framtidsvision*, *Strukturen överskuggar ett individuellt bemötande*, *Motvilja att dela erfarenheter utifrån tidigare svek och misstro* samt *Vardagliga och personliga möten*.

Andra förstår inte mig och min livshistoria

Ungdomarna uppfattade att de levde ett annorlunda liv jämfört med jämnåriga genom att vara placerade på en institution (jfr Sallnäs et al. 2012). Deras beskrivningar av hur de hamnat i denna onormala livssituation var nära sammanbundna med en längtan efter att någon skulle förstå dem och vad de varit med om i livet (jfr Enell & Allgurin 2023). När denna förväntan blev ouppfylld drog många slutsatsen att deras inre värld

förblev otillgänglig för omgivningen. Denna rörelse kan förstås som en förskjutning från emotionell ensamhet, i form av en längtan efter att bli förstådd, till existentiell ensamhet när denna längtan ersätts av en insikt om att den egna inre världen inte är fullt tillgänglig för andra. Likt Ali, 16 år, uttryckte ungdomarna på olika sätt att de ofta hade försökt förmedla sina erfarenheter eller hur de uppfattade sig själva, men då upptäckt att ”folk förstår inte”. De beskrev att deras kompisar inte kunde förstå dem, vilket ibland tolkades som en emotionell ensamhet, men i vissa fall också som ett uttryck för existentiell ensamhet. Detta var särskilt tydligt i relation till deras upplevelse av att leva ett annorlunda liv i institutionsvård, vilket de menade att andra utanför institutionen inte kunde relatera till och att erfarenheten var omöjlig att förmedla. För Peter, 18 år, speglades detta i hans uppgivenhet inför kompisars föreställningar om att de kunde relatera till honom och förstå hur han haft det under sina år på olika institutioner: ”...sen vill dom gärna tro att dom förstår vad man snackar om och så.”

Ungdomarna beskrev även att personal inte heller kunde förstå dem och deras situation (jfr McPherson et al. 2021). Dock bottnade denna oförmåga främst i att personalens bemötande och förståelse främst grundades i saker ungdomarna gjort tidigare i livet. Gabor, 19 år, uttryckte en frustration över detta:

Om en ungdom missköter sig lite betyder det inte att människan är nånting, förstår du, du kan inte döma utav... alla gör misstag fan.

Gabor beskrev att händelser i det förflutna definierade honom som person i mötet med personalen. Hans frustration över detta, uttryckt som att han inte ”är någonting”, tangerar den existentiella filosofins förståelse av identiteten som något som hela tiden omformas genom individens val och tolkningar vilket gör det omöjligt att fullt ut fånga en annan människas essens (Sartre 1966). Att Gabor uppfattade att personalen förstod honom på ett sätt som inte speglade hans egen identitetsuppfattning kan tolkas som ett motstånd och en vilja att ta individuellt ansvar för skapandet av sin egen identitet och livsberättelse (Blom 2002). Dock beskrev han att det var svårt att förmedla en genuin bild av sig själv vilket gjorde kommunikation med personal mer eller mindre poänglös: ”De har redan skrivit ner ditt liv, det är ingen idé, du är redan dömd hos dem...”.

Att texter där Gabors förflutna sammanfattats tillskrevs ett högre värde än hans egna subjektiva beskrivningar skapade en diskrepans mellan honom och personalen vilket kan exemplifiera hur en upplevelse av existentiell ensamhet kan drabba en person. Tidigare forskning har också visat att unga i institutionsvård på olika sätt

försöker göra motstånd mot att dokumentation låser fast dem i en viss identitet (Enell 2016).

Längtan efter omsorg möter professionellt bemötande och myndighetsspråk

Hos ungdomarna framträdde en tydlig längtan efter att få svåra erfarenheter bekräftade och ett omsorgsfullt bemötande. De sökte inte bara stöd, utan även en känsla av att någon faktiskt brydde sig om dem, utan att det var påtvingat eller som en del av jobbet. När bemötandet i stället präglades av pliktskyldighet och ett myndighetsspråk, blev känslan av ensamhet påtaglig (jfr Cameron-Mathiassen et al. 2022). Det gjorde att för vissa, såsom Eli, 19 år, var det svårt att uppleva stödet från personal som hjälpsamt:

Eli: Dom pratade med mig att: "Jag är här för dig". och "jag vet".
Och jag bara: "det är ert jobb ju", men jag fattar.

Johan: "Det är ert jobb"?

Eli: Ja, det kändes som att dom fejkar.

Eftersom Eli såg personalens omtanke som en del av deras jobb, upplevde han att de "fejkar" och som att deras frågor syftade till att utföra ett yrkesmässigt uppdrag snarare än att de brydde sig om honom på riktigt. Det synliggjorde den inneboende motsättningen i ungdomarnas längtan efter genuin omsorg och att personalen bedrev ett professionellt behandlingsarbete. Denna inramning av interaktionen bidrog till erfarenheter av ensamhet som kan förstås både som emotionell, i form av brist på genuin närhet, och i vissa avseenden som existentiell genom att relationen upplevdes sakna den ömsesidighet som krävs för att bli erkänd som subjekt (jfr Buber 1994).

Även dokument, såsom utredningstexter och behandlingsplaner, bidrog till ungdomarnas erfarenheter av existentiell ensamhet. Dessa texter kan förstås följa en myndighets- och utredningslogik med syfte att identifiera och bedöma olika risk- och skyddsfaktorer samt att formulera mål för behandlingen som ungdomarna skulle ta del av under sin tid på HVB (Levin 2017). Ungdomarna beskrev en förväntan på att de skulle känna igen sig och få svåra känslor erkända i texterna vilket, när det inte

infriades, ledde till upplevelsen av distans och att vara framställd som ett objekt. Ben, 20 år, beskrev att hans erfarenheter av psykisk ohälsa och att ha blivit utsatt för misshandel var formulerade på ett sätt som krockade med hans förväntningar på inkännande:

När jag läste den här så var det en viss negativ tanke i min: 'soc tog nästan inte emot dig alltså', det här, det känns som att dom knappt orkade liksom, men att dom suckade och bara 'okej' typ så här. För att det var typ, jag vet inte, det var en sorts, det var en cynisk känsla om det hela liksom.

Den "cyniska känsla" Ben beskriver pekar på att texten inte förmår att fånga hans komplexa erfarenheter, vilket krockade med hans förväntningar på att få upplevelser och jobbiga känslor erkända i texten (jfr. Enell & Allgurin 2023; Jacobsson & Martinell Barfoed 2019; Wästerfors & Åkerström 2016). Då texten snarare förmedlade en distanserad byråkratisk och formell bedömning tolkade Ben texten som att socialtjänsten "knappt orkade" hjälpa honom. Upplevelsen av texten som "cynisk" kan förstås likt att bli uppfattad som ett objekt istället för subjekt, vilket kan bidra till känslor av existentiell ensamhet (Buber 1994).

Besvikelsen över att smärtsamma erfarenheter finns kvar

Många av ungdomarna ansåg att en av personalens viktigaste uppgifter var att hjälpa dem att må bättre psykiskt. I samband med att ungdomarna blivit placerade på HVB hade de berättat om svåra erfarenheter just utifrån en förväntan om att det skulle göra att de mådde bättre. När detta inte infriades och deras smärtsamma erfarenheter fanns kvar ersattes förhoppningen ibland av en tyst besvikelse. För Fatima, 15 år, bestod denna besvikelse av att svåra minnen av psykiskt och fysiskt våld i föräldrahemmet inte hade försvunnit efter att hon berättat om den för personal:

Om jag pratar om mina problem till denna personen så ska allt detta försvinna, för mig var det så i varje fall och jag förväntade mig om nån frågade om hur jag mådde eller nånting och jag inte mådde så bra så var det liksom att man berättade, sen så blir det liksom, 'Aaaa det är inte såhär det skulle känts'... och så blir det att man stänger av.

Fatimas insikt i att hennes jobbiga känslor inte hade försvunnit genom att dela dem i samtal synliggör hur samtal inte nödvändigtvis lindrar lidande, utan snarare kan blotta ensamhetens ofrånkomlighet vilket är en central utgångspunkt i existentiell terapi (van Deurzen 2003; Yalom 1980). Det innebär att ungdomarnas berättande kunde bli en smärtsam påminnelse om att ingen annan fullt ut kan dela deras innersta erfarenheter. Genom att de som Fatima då kunde reagera genom att ”stänga av” riskerade en upplevelse av existentiell ensamhet att förstärkas, vilket Fatima uttryckte som:

I nuläget blir det liksom ensamt, som att ingen riktigt kommer förstå
det jag har gått igenom.

Fatimas erfarenhet kan delvis tolkas som emotionell ensamhet, men när hon uttrycker att ”ingen riktigt kommer förstå” framträder även en existentiell ensamhet genom slutsatsen att ingen fullt ut kunde dela hennes inre värld och ta över hennes känslor (Spinelli 2014). Fatimas insikt tolkas inte som en brist i personalens bemötande, utan att ensamhet som ett existentiellt grundvillkor kan träda fram i professionella vård-sammanhang då den som i Fatimas fall kan förstärkas av förväntningar på emotionell avlastning som inte alltid kan infrias (Yalom 1980).

Att tvingas anpassa sin identitet och framtidsvision

Ungdomarna beskrev att tillvaron på HVB präglades av att deras personliga behov, vilja och önskemål reducerades till förmån för kollektivets bästa. Vardagen på institutionerna var utformad enligt ett förutbestämt och rutinartat vardagsliv med syfte att träna ungdomarna att självständigt kunna upprätthålla fasta tider för sömn, måltider och fritidsaktiviteter, vilket ungdomarna beskrev inte speglade deras individuella identiteter eller önskade livsmönster. De beskrev därför att möjligheterna till att själv välja hur deras liv och framtid skulle formas därmed krympte. Peter, 18 år, med lång institutionserfarenhet, beskrev detta som påfrestande då det gjorde att han kände sig pressad in i ett livsmönster som inte passade honom: ”...jag tycker inte den beskrivningen passar liksom hur jag är som människa.”

Att Peter inte upplevde att den vardagsrutin han tvingades följa var ett eftersträ-vansvärt sätt att leva skapade en distans inför både personalen och behandlingsar-betet (jfr Reime & Tysnes 2021). En existentiell ensamhet kunde i stället bli påtaglig när ungdomarna saknade individuell anpassning och inte upplevde sig bemötta som självbestämmande och handlande subjekt (Buber 1994).

Det fanns även exempel på när vardagsmiljön på institutionerna bidrog till att ungdomarna reducerades från unika individer till anonyma klienter. Ett exempel som fångades under en observation en eftermiddag på ett HVB var att det på en whiteboard i köket stod skrivet:

Middag: - 202

Kvällsfika: 21.00

Siffran "202" avsåg rumsnumret till den ungdom som skulle laga middag samma kväll, vilket skrevs ut i stället för namn för att utomstående som var på besök inte skulle se ungdomens identitet. Att rumsnummer användes i stället för namn synliggjorde hur ungdomarnas identitet delvis reducerades i mötet med den institutionella logiken. Att kvällsfikan var schemalagd till 21.00 var en markering för den kollektiva tidsram gällande måltider som ungdomarna förväntades anpassa sig till oavsett individuella önskemål. Dessa till synes banala detaljer visar hur den kollektiva logiken på HVB tar sig uttryck i vardagliga rutiner och uttryckssätt och vilka anpassningar som krävs av de ungdomar som lever i den.

Strukturen överskuggar ett individuellt bemötande

Institutionens hårda vardagsstruktur saknade mening för många. Flera tvingade inslag såsom att lämna drogtest trots att de inte hade en drogproblematik, att stiga upp tidigt på morgonen trots att de inte hade en skola att gå till eller att de inte fick träffa vänner och familj, framstod som obegripliga (jfr McPherson et al. 2021; Ponnert 2024). Peter, 18 år, förklarade att det kändes "lite konstigt med reglerna" då de inte var anpassade efter hans behov och den högt strukturerade vardagen framstod som svår att förstå. Fatima, 15 år, uttryckte också en frustration över detta:

Asså det finns många som är väldigt fyrkantiga av sig, bara: "amen om du göra detta: äter, sover tillräckligt, och gör det du ska göra under dan kommer allt bli bra".

Personalens fyrkantighet bidrog till en upplevelse av ensamhet hos Fatima som kan förstås både som emotionell, genom att hennes känsloupplevelser inte blev erkända,

men i vissa avseenden som existentiell genom insikten om att hennes inre erfarenheter aldrig skulle kunna fångas i den kontext hon befann sig:

Det finns mycket bakom allt det dära! Liksom, det handlar inte om att göra det man blir tillsagd, och göra det man måste göra under dagen för att må bra... Det handlar om nånting annat... det finns ju många som har ångest och gör allt det där och fortfarande mår jävligt dåligt...

I citatet synliggörs en klyfta mellan Fatimas önskan efter en förståelse för det som ligger ”bakom” hennes ångest och dåliga mående, och personalens betoning på att upprätthålla rutiner och struktur. Personalens bemötande uppfattas av Fatima som alltför målinriktat och instrumentellt vilket visar att när strukturer och rutiner inte framstår som meningsfulla riskerar det att leda till att ungdomar ifrågasätter om professionella verkligen bryr sig om dem som individer (jfr Becevic 2015; Henriksen et al. 2023).

Även Maria, 17 år, uttryckte frustration och irritation över att personalen inte tog tillräcklig hänsyn till hennes individuella erfarenhet och anpassade tillvaron och behandlingsinsatserna: ”...dom är bra på, vad ska man säga, det dom gör, men inte på att förstå mig.”

Marias uttalande speglar en uppfattning som flera ungdomar delade, att deras unika erfarenheter och behov inte passade in i ”det dom gör”, dvs den behandling och stöd som formade ungdomarnas vardag. Genom att de upplevde att detta inte var riktat till dem specifikt skapades en distans till de personer och sammanhang som syftade till att stötta dem i form av emotionell ensamhet. Detta övergick ibland till en existentiell ensamhet när det, som i Marias fall, bidrog till att hon kom fram till att hon ensam behövde hantera sina svåra erfarenheter:

Jag kommer bara se det som att mitt liv har varit självständigt sen jag varit liten. Alltså att jag behövt kämpa själv.

Marias beskrivning av att själv behöva ta sig fram i livet, trots att hon befann sig i ett professionellt vårdssammanhang, liknar den drabbande insikt av existentiell ensamhet vilket patienter inom sjukvården som drabbats av allvarliga sjukdomar ofta vittnar om (Bolmsjö et al. 2019). Marias uttalande visar hur existentiell ensamhet kan vara

påtaglig även när ungdomar har personal tillgänglig. Marias uttalande om att hon behövt "kämpa själv" visar samtidigt hur existentiell ensamhet är nära förknippat med upplevelsen av individuellt ansvar (Blom 2002).

Motvilja att dela erfarenheter utifrån tidigare svek och misstro

Det fanns hos ungdomarna en ambivalens i att de efterfrågade inkännande och förtroendefulla relationer samtidigt som de var motvilliga att dela sina erfarenheter och känslor med personal. Detta berodde enligt ungdomarna på erfarenheter av att tidigare relationer till personal eller socialsekreterare avslutats abrupt, eller en generell misstro mot vården överlag (jfr Hill 2005; Ponnert 2024). Många interaktioner i den dagliga samvaron bestod därför av att ungdomarna undvek personalens kontaktsökande genom kortfattade eller undvikande svar, vilket Maria, 17 år beskrev som:

Nej, alltså det hjälper inte att prata med dom. För att jag vet att dom inte kan göra något åt saken. Jag gillar inte att prata ut hela tiden för det blir som att jag repeterar och säger saker om och om igen och det triggas lite.

Eftersom Maria inte upplevde att samtalen ledde till någon förändring eller kunde förbättra hennes situation, utan i stället riskerade att "trigga" fram irritation och ilska, valde hon att dra sig undan. Hon blev provocerad av att tvingas delta i behandlings-samtal och repetera sig, och relationen till personal uppfattades därmed som en påtvingad belastning.

Då ungdomarna inte engagerade sig i de relationer som erbjöds bar de ibland på tunga minnen och känslor i ensamhet under lång tid. Ett exempel var Peter, 18 år, som berättade att hans mamma dött för ett par år sedan men att han, trots att han befunnit sig i institutionsvård i flera år, inte hade "tagit hand om" sin sorg. Peter gav en vidare förklaring till detta när han ombads att förklara hur han förstod sitt sorgearbete:

Johan: Hur tänker du att man ska ta hand om sin sorg?

Peter: Många tycker att man ska prata med folk och sånt där men jag tycker, eller jag vet inte hur man tar hand om sorg i och med att jag inte gjort det, och att prata med folk om det är inte det jag gör, så, ja, vet inte.

Johan: Varför är det inte det du gör, säger du?

Peter: För jag, jag har aldrig vunnit på det. Jag har alltid... amen typ när man haft sekretessamtal med soc och sen har det inte varit sekretess tydligen, och man har fått skit eller man har, eller nånting har hänt för det och liksom, jag behöver inte ha sånt onödigt i mitt liv och kan jag få skita i det gör jag gärna det så. Då säger jag bara ingenting i stället, det funkar.

Peter var medveten om att hans sorg påverkade honom, men han ville inte dela sina känslor med personalen eftersom han saknade förtroende efter tidigare svek. Hans erfarenhet av att samtal med personal var förknippat med risk och negativa konsekvenser gjorde att han valde att säga ”ingenting” i stället. Detta gjorde att hans tillvaro var präglad av en existentiell ensamhet utifrån en övergivenhet och avskildhet från sitt sammanhang (Bolmsjö et al. 2019). Att erfarenheter av svek och bristande förtroende leder till en avsaknad av kommunikation riskerar också att drabba institutionsplacerade ungdomars psykiska hälsa (Mind 2018). Erfarenheter som dessa riskerar också att leda till att unga även efter att samhällsvården avslutas undviker att engagera sig i stödjande relationer för att inte utsättas för ytterligare besvikelser (Bengtsson 2022; Enell & Allgurin 2023).

Vardagliga och personliga möten

Trots att ungdomarna gav en negativt betonad beskrivning av tillvaron på HVB beskrev alla också stunder och relationer som var meningsfulla och viktiga för dem. Dessa beskrevs ofta som en paus från det behandlingsinriktade sammanhanget genom att de liknade en normal tillvaro och vänskap, vilket är en vanlig önskan bland placerade unga (jfr. McLeod 2010). Till skillnad från relationer präglade av kontroll och förändring, bar dessa möten på en glimt av ömsesidighet, vilket i enlighet med Bubers (1994) tankar möjliggjorde ett möte där ungdomarna kände sig sedda som individer. Eli, 19 år, beskrev hur en personal som betytt mycket för honom just hade släppt den förändringsinriktade behandlarrollen och genom humor kunde ”skoja” och därigenom skapa en upplevelse av närhet och ömsesidighet: ”Ja, han var väldigt rolig, ibland bara ”vill du slåss?” Han bara ”kom då”! (skratt)”. Även Victor, 14 år, beskrev att han uppskattade en relation som skapats genom att han och en personal haft ”vanliga samtal, man sitter typ och kollar på TV”. Under avslappnade former hade personalen

visat en genuin nyfikenhet kring Victor som person vilket gjort att han hade bjudit in personalen i sitt personliga liv och sammanhang: ”Alltså hon har träffat jättemånga av mina vänner och har ätit på min mammas restaurang.”

Victors betoning av relationens privata natur utanför det institutionella behandlingssammanhanget synliggjorde att han förstod den som mer genuin och präglad av ömsesidighet och öppenhet där han och personalen mötts på lika villkor. Victors uppskattning kan tolkas som ett exempel på att relationer som upplevdes som genuina och jämlika var stärkande och skapade samhörighet (jfr. Levin 2017). Även tidigare forskning har visat att ungdomar som lyckas skapa till synes normala relationer med personal som definieras av tillhörighet och ömsesidighet i högre grad upplever dem som stärkande och gynnsamma (Bengtsson 2022).

Deltagarna betonade också vikten av att dela intressen för att möjliggöra att en givande och förtroendefull relation skulle skapas. En ungdom som värderade detta mycket var Ben, 20 år:

Jag har stor tacksamhet till min kontaktperson bland annat. Delvis genom att kunna relatera till mig på en viss personlig sida och också tar möjligheten att snacka med mig och liksom få ut mina reflektioner på det sättet.

Bens uttalande visar på betydelsen av att personalen fokuserat på hans ”personliga sida” i motsats till svårigheter och händelser kopplade till behandlingsbara problem. En upplevelse av anpassning och personligt bemötande är viktigt för att relationen ska ha en potential att lätta existentiell oro och ensamhet (Buber 1994).

Diskussion

I denna artikel har institutionsplacerade ungdomars berättelser analyserats med syfte att förstå hur vissa erfarenheter kan tolkas som existentiell ensamhet. Resultatet synliggör hur ungdomarnas erfarenheter av att inte bli förstådda och erkända i mötet med personal och institutionella strukturer formade känslan av existentiell ensamhet. Ungdomarnas erfarenheter av att deras individuella subjektivitet osynliggjordes bidrog till en pendling mellan att ge upp försöken att dela sina erfarenheter och att finna tillfälliga ögonblick av personlig närvaro och normaliserade interaktioner.

Resultatet visar hur existentiell och emotionell ensamhet ofta framträder sammanflätade som när upprepade erfarenheter av att inte bli förstådd kunde leda till

en insikt om att vara ensam som ett grundläggande existentiellt livsvillkor (Yalom 1980). Genom att framträdande inslag som rigida rutiner, standardiserade behandlingsmål och myndighetstexter präglar institutionsmiljön framstår den som en kontext som starkt formar ungdomars erfarenhet av existentiell ensamhet (jfr Buber 1994). Resultatet pekar därmed på vikten av att identifiera och erkänna erfarenheter av existentiell ensamhet i mötet med institutionsplacerade unga, snarare än att enbart betrakta den som ett individuellt problem och misslyckande.

Det som i materialet tolkats som ungdomarnas upplevelse av existentiell ensamhet förknippades dock ofta med olika negativa sinnesstämningar vilket även visat sig i tidigare studier (Garnow et al. 2022; Mansfield et al. 2021). Institutionsstrukturen framstod för många sakna mening och erbjöd inte den känsla av *tillhörighet* som visat sig vara viktiga i stödjande insatser för unga i relation till ensamhetskänslor (Sundqvist & Hemberg 2021). De vardagliga och personliga möten som ungdomarna beskrev som gynnsamma visar nödvändigheten av att personal i vissa stunder bryter det byråkratiska och institutionella sammanhanget och i stället förstår sig själv som medmänniskor. Detta kan liknas vid den tidigare forskning som pekat på betydelsen av att personal som jobbar med unga i institutionsvård går utanför den behandlande rollen för att för en stund fokusera på att bygga en hållbar allians (Hill 2005).

En central aspekt i ungdomarnas berättelser var den ambivalens som präglade deras förhållande till hjälp och stöd. Samtidigt som många längtade efter förståelse och emotionell lättnad, präglades deras erfarenheter av misstro mot personal och socialtjänsten. Tidigare svek och negativa erfarenheter ledde till att många drog sig undan samtal och relationer vilket synliggör den komplexa balansgång som personalen inom institutionsvård behöver hantera: att erkänna ungdomarnas känslor av ensamhet utan att skapa orealistiska förväntningar på att relationer kan "bota" deras existentiella ensamhet. Ungdomarnas tillbakadragande kan också delvis förstås som ett uttryck för deras vilja att själva definiera sig och ta ansvar för sitt sätt att vara i världen och sin relation till andra (jfr Sartre 1966). Att möta ungdomarna i denna existentiella spännvidd kräver en hållning som varken reducerar dem till behandlingsobjekt eller idealiserar relationens läkande kraft.

Praktiska implikationer: att bemöta existentiell ensamhet i institutionsvård

Resultatet visar att existentiell ensamhet i institutionsvård inte främst handlar om brist på relationer, utan om avsaknaden av ömsesidighet och möjlighet att uppleva sig som ett subjekt. Att förstå ensamhetens existentiella dimensioner kan hjälpa socialarbetare

att fånga ungdomars erfarenhet av ett grundläggande livsvillkor som kan kopplas till identitet och meningsskapande. Ett sådant perspektiv på ensamhet kan bidra till att stärka ungdomars känsla av handlingsförmåga genom att erkänna deras eget ansvar i formandet av sitt livsprojekt, snarare än att enbart sträva efter att minska obehag eller skapa närhet. För praktiken innebär detta existentiella fokus på ensamhet att det mellanrum som alltid finns mellan människor ska erkännas som en del av mötet. När detta mellanrum ges utrymme kan relationen bli mindre instrumentell och i stället stödja ungdomens egen reflektion och ansvarstagande. På så sätt kan ett existentiellt perspektiv fungera som en orientering för professionellt bemötande som kombinerar stöd med respekt för ungdomens subjektivitet. I linje med studiens metodologiska utgångspunkt förespråkas att personal strävar efter att förstå ungdomarnas livsvärld genom att fokusera på hur erfarenheter blir meningsfulla för den unika ungdomen, snarare än att främst betona följsamhet efter institutionsstrukturen eller förutbestämda generella mål (jfr. Wågby Gräfe & Englander 2022). Genom att på så sätt betona en fenomenologisk hållning i samtal kan existentiella erfarenheter bli synliggjorda utan att förnekas eller patologiseras (Eisikovits & Buchbinder 2022; Payne 2020). Detta kan potentiellt bidra till ökad motståndskraft och en starkare känsla av mening i tillvaron hos institutionsplacerade barn och unga (Binder 2022; Törrönen et al. 2023). Dock visar studier att behandlingspersonal ofta upplever det utmanande att bemöta klienters existentiella frågor då det kan väcka en ångest och oro hos dem själva (Lundvall et al. 2019). Ett existentiellt perspektiv kan därmed inte reduceras till en metod, utan handlar om att skapa en kultur och kompetens hos personalen där ungdomar tillåts vara subjekt även i sin ensamhet.

Referenser

- Becevic, Z. (2015). *Utsatthetens röster*. Doktorsavhandling, Stockholm: Borea Bokförlag.
- Bengtsson, M. (2022). *Att lämna en placering i samhällsvård: En studie om ungas övergång från samhällsvård till vuxenliv*. Gävle University Press.
- Binder, P.-E. (2022). Suffering a healthy life — on the existential dimension of health. *Frontiers in Psychology*, 13, 803792. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.803792>
- Blom, B. (2002). The social worker-client relationship--a Sartrean approach. *European Journal of Social Work*, 5(3), s. 277–285. <https://doi.org/10.1080/714890055>
- Bolmsjö, I., Tengland, P.-A., & Rämgård, M. (2019). Existential loneliness: An attempt at an analysis of the concept and the phenomenon. *Nursing ethics*, 26(5), s. 1310–1325. <https://doi.org/10.1177/0969733017748480>
- Brülde, B., & Fors, F. (2015). Den svenska ensamheten: om hur olika former av ensamhet påverkar vårt välbefinnande I: Annika Bergström, Bengt Johansson, Henrik Oscarsson och Maria Oskarson. (Red.), *Fragment: SOM-undersökningen 2014* (s. 47–61). SOM-institutet.
- Buber, M. (1994). *I and thou*. T&T Clark.
- Cameron-Mathiassen, J., Leiper, J., Simpson, J., & McDermott, E. (2022). What was care like for me? A systematic review of the experiences of young people living in residential care. *Children and Youth Services Review*, 138, 106524. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2022.106524>
- Churchill, S. D. (2022). *Essentials of existential phenomenological research*. American Psychological Association.
- Dahlberg, K., Dahlberg, H., & Nyström, M. (2007). *Reflective lifeworld research*. Studentlitteratur.
- Eccles, A. M., & Qualter, P. (2021). Alleviating loneliness in young people—a meta-analysis of interventions. *Child and Adolescent Mental Health*, 26(1), s. 17–33. <https://doi.org/10.1111/camh.12389>
- Eisikovits, Z., & Buchbinder, E. (2022). *Existential Social Work: Meaning Making in the Face of Distress*. Taylor & Francis.
- Enell, S. (2016). Young people in limbo: perceptions of self-presentations when being assessed in secure accommodation. *Nordic Social Work Research*, 6(1), s. 22–37. <https://doi.org/10.1080/2156857X.2015.1099051>
- Enell, S., & Allgurin, M. (2023). Villkorad normalitet - berättelser om det (o)normala under och efter placering på särskilt ungdomshem. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 30(3), s. 701–718. <https://doi.org/10.3384/SVT.2023.30.3.4204>
- Fernandez, A. V. (2024). Existential phenomenology and qualitative research. In K. Aho, M. Altman, & H. Pedersen (Eds.), *The Routledge handbook of contemporary existentialism* (s. 24–35). Routledge.

- Fitzgerald, B. (2005). An existential view of adolescent development. *Adolescence*, 40(160), s. 793–799. <https://doi.org/10.1177/0272431694014003001>
- Folkhälsomyndigheten. (2025). *Tillsammans för god gemenskap i hela befolkningen – En nationell strategi mot ensamhet*. Folkhälsomyndigheten.
- Garnow, T. (2024). *I sårbarhet och längtan: existentiell ensamhet och ledsenhet under ungdomstiden*. Doktorsavhandling: Högskolan Kristianstad.
- Garnow, T., Garmy, P., Edberg, A.-K., & Einberg, E.-L. (2022). Deeply lonely in the borderland between childhood and adulthood-Experiences of existential loneliness as narrated by adolescents. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, 17(1), <https://doi.org/10.1080/17482631.2022.2132653>
- Gil Álvarez, M., Haugan, G., Larsson, H., Saarelainen, S. M., Duppen, D., & Dezutter, J. (2023). Mapping existential loneliness: a scoping review on existential loneliness/isolation conceptualizations and operationalizations. *Journal of Humanistic Psychology*, <https://doi.org/10.1177/00221678231193780>
- Henriksen, A.-K., Nolbeck, K., Enell, S., Vogel, M. A., & Andersson, P. (2023). Treatment in the context of confinement: understanding the barriers and possibilities for facilitating change in at-risk youth. *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab*, 110(3), s. 312–331. <https://doi.org/10.7146/ntfk.v110i3.141473>
- Henriksen, A.-K., & Øye, C. (2023). The ambiguities of coercion: Mapping adolescents' experiences of coercion in institutional everyday life. *Children & Society*, 37(5), s. 1376–1391. <https://doi.org/10.1111/chso.12699>
- Hill, T. (2005). *Allians under tvång: behandlingssamarbete mellan elever och personal på särskilda ungdomshem*. Doktorsavhandling: Linköping Universitet.
- Jacobsen, B. (2008). *Invitation to existential psychology: A psychology for the unique human being and its applications in therapy*. John Wiley & Sons.
- Jacobsson, K., & Martinell Barfoed, E. (2019). *Socialt arbete och pappersgöra : mellan klient och digitala dokument*. Gleerups.
- Korzhina, Y., Hemberg, J., Nyman-Kurkiala, P., & Fagerström, L. (2022). Causes of involuntary loneliness among adolescents and young adults: An integrative review. *International Journal of Adolescence and Youth*, 27(1), s. 493–514. <https://doi.org/10.1080/02673843.2022.2150088>
- Levin, C. (2017). *Det sociala ansvarets organisering: social barnavård mellan byråkrati och solidaritet*. Studentlitteratur.
- Lundvall, Lindberg, E., Hörberg, U., Palmér, L., & Carlsson, G. (2019). Healthcare professionals' lived experiences of conversations with young adults expressing existential concerns. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 33(1), 136–143. <https://doi.org/10.1111/scs.12612>
- Lundvall, M. (2020). *Sårbarhet, mod och inbjudan : unga vuxnas strävan efter välbefinnande i en tillvaro präglad av existentiell oro*. Doktorsavhandling: Högskolan i Borås.
- Mansfield, L., Victor, C., Meads, C., Daykin, N., Tomlinson, A., Lane, J., Gray, K., & Golding, A. (2021). A conceptual review of loneliness in adults: Qualitative evidence

- synthesis. *International journal of environmental research and public health*, 18(21), <https://doi.org/10.3390/ijerph182111522>
- McLeod, A. (2010). 'A friend and an equal': Do young people in care seek the impossible from their social workers? *British Journal of Social Work*, 40(3), s. 772–788. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcn143>
- McPherson, L., Vosz, M., Gatwiri, K., Parmenter, N., Macnamara, N., Mitchell, J. & Tucci, J. (2021). What does research tell us about young people's participation in decision making in residential care? A systematic scoping review. *Children and Youth Services Review*, 122, <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105899>
- Mind. (2018). *Unga mår allt sämre - eller? : kunskapsöversikt om ungas psykiska hälsa i Sverige 2018*. Mind.
- Payne, M. (2020). *Modern social work theory*. Bloomsbury Publishing.
- Ponnert, L. (2024). Understanding "meaningless diligence"–young people's experiences of participation in compulsory care. *British Journal of Community Justice*, 19(2), s. 20–30. <https://doi.org/10.48411/c9ey-3y85>
- Reime, M. A. & Tysnes, I. B. (2021). Youth experiences of and views on un-locked coercive placement in residential child care. *Young*, 29(1), s. 12–27. <https://doi.org/10.1177/1103308820937560>
- Sallnäs, M., Wiklund, S., & Lagerlöf, H. (2012). Welfare resources among children in care. *European Journal of Social Work*, 15(4), s. 467–483. <https://doi.org/10.1080/13691457.2012.702313>
- Sand, L. (2008). *Existential challenges and coping in palliative cancer care : experiences of patients and family members*. Karolinska institutet.
- Sartre, J.-P. (1966). *Being and Nothingness: The principal text of modern existentialism*. Washington Square Press.
- Singstad, M. T., Wallander, J. L., Lydersen, S., Wichstrøm, L., & Kaye, N. S. (2020). Perceived social support among adolescents in Residential Youth Care. *Child & Family Social Work*, 25(2), s. 384–393. <https://doi.org/10.1111/cfs.12694>
- SOU. (2023:66). *För barn och unga i samhällsvård [For children and youths in out-of-home-care]*. Socialdepartementet.
- Spinelli, E. (2014). *Practising existential therapy: The relational world*. Sage.
- Sundqvist, A., & Hemberg, J. (2021). Adolescents' and young adults' experiences of loneliness and their thoughts about its alleviation. *International Journal of Adolescence and Youth*, 26(1), s. 238–255. <https://doi.org/10.1080/02673843.2021.1908903>
- Tordön, R. (2020). *Health, Experienced Support and School Performance among Children in Out-of-home care* (Vol. 1739). Linköping University Electronic Press. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1428663/FULLTEXT01.pdf>
- Törrönen, M., Munn-Giddings, C., & Vornanen, R. (2023). Existential Well-being among Young People Leaving Care: Self-feeling, Self-realisation, and Belonging. *Ethics and Social Welfare*, 17(3), s. 295–311. <https://doi.org/10.1080/17496535.2022.2140176>

Socialvetenskaplig tidskrift 2026:1

- van Deurzen, E. (2003). *Vardagens mysterier: Existentiella dimensioner inom psykoterapi*. Studentlitteratur.
- Wågby Gräfe, A., & Englander, M. (2022). Listening to the social world of the child: A phenomenological proposal. *Barn-forskning om barn og barndom i Norden*, 40(3).
- Wästerfors, D., & Åkerström, M. (2016). Case history discourse: a rhetoric of troublesome youngsters and faceless treatment. *European Journal of Social Work*, 19(6), s. 871–886. <https://doi.org/10.1080/13691457.2015.1030366>
- Yalom, I. D. (1980). *Existential psychotherapy*. Basic Books.
- Zondervan, T., & Olthuis, G. (2015). Integrating an existential perspective in youth care: A care ethical argument. *Ethics and Social Welfare*, 9(1), s. 18–34. <https://doi.org/10.1080/17496535.2014.894545>